การพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัลโดยใช้กระบวนการ SPEAR สู่การยกระดับคุณภาพผู้เรียน โรงเรียนบ้านหนองม่วง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1

Development of a School Management Model to Enhance Teacher Competencies in Learning Management in the Digital Era Using the SPEAR Process for Improving Student Quality at Ban Nong Muang School, Buriram Primary Education Service Area Office 1

สุรวุฒิ ธรรมธุระ
Surawut Thammathura
ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านหนองม่วง
Director of Ban Nong Muang School

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล โดยใช้กระบวนการ SPEAR โรงเรียนบ้านหนองม่วง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ดำเนินการวิจัย 4 ระยะ คือ ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการจำเป็น ระยะที่ 2 การสร้างและพัฒนารูปแบบ ระยะที่ 3 การทดลองใช้และปรับปรุงรูปแบบ และระยะที่ 4 การประเมินประสิทธิผลของรูปแบบ เครื่องมือวิจัยประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง แบบสอบถาม แบบทดสอบ แบบประเมินสมรรถนะ และแบบวัดความพึงพอใจ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ดัชนีความต้องการจำเป็น ($PNI^{modified}$) และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัญหาและความต้องการจำเป็น ครูขาดสมรรถนะการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกและการประเมินผลดิจิทัล ขณะที่ผู้เรียนขาดทักษะพลเมืองดิจิทัลและเสี่ยงต่อการถูกกลั่นแกล้งออนไลน์ โดยดัชนีความต้องการจำเป็นสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ การออกแบบและจัดการเรียนรู้เชิงรุกในยุคดิจิทัล ($PNI^{modified}$ = 0.84) การพัฒนาวิชาชีพและนวัตกรรมครู ($PNI^{modified}$ =

Vol. 4 No. 1 (January - June 2026)
ISSN:2822-1036 (Online) JMBR

0.77) และการพัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ($PNI^{modified}$ = 0.71) 2) รูปแบบการบริหารสถานศึกษาที่พัฒนาขึ้นมี 6 ส่วน ได้แก่ 1) หลักการและเหตุผล 2) วัตถุประสงค์ 3) องค์ประกอบหลักในการพัฒนา 5 ด้าน 4) วิธีดำเนินการ 5 ขั้นตอน 5) เงื่อนไขของความสำเร็จ 6) การวัดและประเมินผล รูปแบบมีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในระดับมากที่สุด คู่มือดำเนินงานมีความเหมาะสมระดับมากที่สุด 3) ผลการทดลองใช้รูปแบบพบว่า ครั้งที่ 1 มีระดับการปฏิบัติในระดับมาก หลังการทดลองใช้รูปแบบครั้งที่ 2 มีการปฏิบัติในระดับมากที่สุด 4) ประสิทธิผลของรูปแบบพบว่า สมรรถนะครูในภาพรวมมีพัฒนาการเชิงก้าวหน้าเพิ่มขึ้นร้อยละ 25.32 คุณภาพผู้เรียนมีพัฒนาการเชิงก้าวหน้าเพิ่มขึ้นทุกมิติ โดยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับ 3 ขึ้นไปเพิ่มขึ้นสูงสุดร้อยละ 37.34 นักเรียนมีผลประเมินสมรรถนะสำคัญระดับดีขึ้นไปคิดเป็นร้อยละ 92.33 สูงกว่าเป้าหมายสถานศึกษาร้อยละ 12.33 และผู้เกี่ยวข้องทั้งหมดจำนวน 147 คน มีความพึงพอใจต่อรูปแบบในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}$= 4.67,S.D.= 0.44)

คำสำคัญ: รูปแบบการบริหารสถานศึกษา, สมรรถนะครู, คุณภาพผู้เรียน

Abstract

This research aimed to develop a management model for educational institutions to enhance teachers' competencies in learning management in the digital era, utilizing the SPEAR process. The study was conducted at Ban Nong Muang School, under the Buriram Primary Educational Service Area Office 1, through four phases: Phase 1 – studying the problems and needs; Phase 2 – designing and developing the model; Phase 3 – piloting and refining the model; and Phase 4 – evaluating the model's effectiveness. Research instruments included semi-structured interviews, questionnaires, tests, competency assessments, and satisfaction surveys. Data were analyzed using percentage, mean, standard deviation, the Priority Needs Index (PNI), and content analysis.

The results revealed that 1) Problems and needs indicated a lack of teacher competency in proactive learning activities and digital assessment, while students lacked digital citizenship skills and were at risk of online bullying. The top three priority needs were: proactive learning design and management in the digital era (PNI = 0.84), teacher professional development and innovation ($\bar{x}$ = 0.77), and 21st-century student development ($\bar{x}$ = 0.71). 2) The developed school management model comprised six

Vol. 4 No. 1 (January - June 2026)
ISSN:2822-1036 (Online) JMBR

components: 1) principles and rationale, 2) objectives, 3) five key development elements, 4) five procedural steps, 5) success conditions, and 6) measurement and evaluation. The model and its implementation manual were rated as highly appropriate and feasible. 3) Pilot testing showed a high level of implementation in the first trial, which improved to the highest level after the second trial. 4) The model's effectiveness was demonstrated by a 25.32% progressive increase in overall teacher competency; student quality improved across all dimensions, with academic achievement at level 3 or higher increasing by up to 37.34%. Additionally, 92.33% of students showed competency assessment results rated as good or above, exceeding the school's target by 12.33%. A total of 147 stakeholders expressed the highest level of satisfaction with the model ($\bar{X}$= 4.67 SD=0.44)
Keywords: School Administration Model, Teacher Competency, Learner Quality

บทนำ

การเปลี่ยนแปลงของโลกในศตวรรษที่ 21 และความก้าวหน้าของเทคโนโลยีดิจิทัลได้ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิต เศรษฐกิจ สังคมและการศึกษาอย่างรวดเร็วและต่อเนื่อง ทำให้สถานศึกษาจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบการบริหารและการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับบริบทที่เปลี่ยนแปลงไป เพื่อเตรียมผู้เรียนให้พร้อมเผชิญกับความท้าทายและความต้องการของโลกอนาคต ผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 จึงควรได้รับการพัฒนาให้มีสมรรถนะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตและการทำงาน เพื่อให้สามารถปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงและดำรงชีวิตได้อย่างมีคุณภาพในสังคมยุคใหม่ อย่างไรก็ตามการพัฒนาสมรรถนะดังกล่าวให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนไม่อาจเกิดขึ้นได้โดยอัตโนมัติ แต่ต้องอาศัยครูเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนการเรียนรู้ เนื่องจากครูเป็นผู้มีบทบาทโดยตรงในการออกแบบและจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการคิดวิเคราะห์ สร้างองค์ความรู้ แก้ปัญหาและพัฒนาศักยภาพของตนเองอย่างเต็มศักยภาพ รวมทั้งเลือกใช้สื่อ เทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการศึกษาที่เหมาะสม ตลอดจนวัดและประเมินผลเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นในยุคดิจิทัลครูจึงจำเป็นต้องมีสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ที่สามารถบูรณาการเทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีสมรรถนะตามเป้าหมายของการศึกษาในศตวรรษที่ 21 (UNESCO, 2021)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดนโยบายและแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยมุ่งเน้นให้ครูสามารถจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมสมรรถนะผู้เรียน ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้และพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษาเพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียนให้

Vol. 4 No. 1 (January - June 2026)
ISSN:2822-1036 (Online) JMBR

สอดคล้องกับเป้าหมายของการศึกษาในศตวรรษที่ 21 อย่างไรก็ตามการขับเคลื่อนนโยบายสู่การปฏิบัติยังคงเผชิญกับความท้าทายหลายประการ โดยเฉพาะด้านสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลโดยตรงต่อคุณภาพผู้เรียน ทั้งนี้เนื่องจากครูเป็นบุคลากรหลักในการขับเคลื่อนการจัดการเรียนรู้และเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุเป้าหมายทางการศึกษา ดังนั้นความรู้ ความสามารถ และสมรรถนะของครูจึงมีความสัมพันธ์โดยตรงกับคุณภาพของผู้เรียน หากครูมีสมรรถนะในการออกแบบการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สามารถบูรณาการเทคโนโลยีดิจิทัลและนวัตกรรมทางการศึกษาได้อย่างเหมาะสมจะช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา การสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองและพัฒนาสมรรถนะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในทางตรงกันข้าม หากครูขาดสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล การจัดกิจกรรมการเรียนรู้อาจไม่สอดคล้องกับบริบทและความต้องการของผู้เรียน ส่งผลให้ผู้เรียนไม่ได้รับการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ ดังนั้นการพัฒนาสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัลจึงเป็นภารกิจสำคัญของผู้บริหารสถานศึกษาที่ต้องส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาครูอย่างเป็นรูปธรรมและต่อเนื่อง เพื่อให้ครูสามารถปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลง นำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และยกระดับคุณภาพผู้เรียนให้บรรลุเป้าหมายของการศึกษาในศตวรรษที่ 21 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2566)

จากการศึกษาผลการวิจัยที่เกี่ยวกับสมรรถนะครูและคุณภาพของผู้เรียนพบว่า สมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกและสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ส่งผลให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่สูงขึ้น (จิรภัทร แต่งงาม, 2568; จินตนา ครองยุทธ์, 2568) นอกจากนี้สมรรถนะครูยังเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียน (จิรภัทร แต่งงาม, 2568; สมเกียรติ มาแก้ว, 2568 ; สถาน ปรางมาศ, 2568 ; สิริวัสช์ ทองก้านเหลือง, 2565) ผลการวิจัยดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่า การพัฒนาสมรรถนะครูมิใช่เพียงการยกระดับศักยภาพของครูเท่านั้น แต่ยังเป็นกลไกสำคัญในการยกระดับคุณภาพผู้เรียนและคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาโดยรวม ดังนั้นสถานศึกษาจึงจำเป็นต้องมีระบบและกระบวนการบริหารที่ส่งเสริมการพัฒนาสมรรถนะครูอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง เพื่อให้ครูสามารถปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาและนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ อันจะนำไปสู่การพัฒนาผู้เรียนให้มีสมรรถนะและคุณลักษณะที่สอดคล้องกับความต้องการของสังคมในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างยั่งยืน

แม้ว่านโยบายการศึกษาของประเทศจะให้ความสำคัญกับการพัฒนาสมรรถนะครูและการยกระดับคุณภาพผู้เรียนให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัล และโรงเรียนบ้านหนองม่วง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ได้ดำเนินการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่องทั้งด้านการบริหารจัดการ การจัดการเรียนรู้ และการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษา แต่จาก

Vol. 4 No. 1 (January - June 2026)
ISSN:2822-1036 (Online) JMBR

การศึกษาสภาพปัจจุบันและการวิเคราะห์ผลการดำเนินงานของสถานศึกษาพบว่า ยังคงมีช่องว่างทางคุณภาพที่ส่งผลต่อการพัฒนาผู้เรียนอย่างมีนัยสำคัญ ผลการวิเคราะห์สภาพการจัดการเรียนรู้พบว่า ครูบางส่วนยังมีข้อจำกัดด้านสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล โดยเฉพาะการออกแบบการเรียนรู้เชิงรุกที่มุ่งพัฒนาสมรรถนะผู้เรียน การบูรณาการเทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ตลอดจนการใช้ข้อมูลสารสนเทศเพื่อวิเคราะห์และพัฒนาผู้เรียนเป็นรายบุคคล ส่งผลให้การจัดการเรียนรู้ยังไม่สามารถตอบสนองต่อความแตกต่างระหว่างบุคคลได้อย่างเต็มประสิทธิภาพและยังไม่เอื้อต่อการพัฒนาศักยภาพผู้เรียนได้สูงสุดตามเป้าหมายของหลักสูตร ข้อจำกัดดังกล่าวสะท้อนผ่านผลการประเมินคุณภาพผู้เรียนโรงเรียนบ้านหนองม่วง โดยพบว่าในปีการศึกษา 2564 และ 2565 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในหลายกลุ่มสาระการเรียนรู้มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าเป้าหมายที่สถานศึกษากำหนด ขณะเดียวกันผลการประเมินด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนยังไม่เป็นไปตามเป้าหมายของสถานศึกษาและความคาดหวังของชุมชน (โรงเรียนบ้านหนองม่วง, 2567) สถานการณ์ดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่า การยกระดับคุณภาพผู้เรียนจำเป็นต้องเริ่มต้นจากการพัฒนาสมรรถนะครู ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลโดยตรงต่อคุณภาพการจัดการเรียนรู้และผลลัพธ์การเรียนรู้ของผู้เรียน แม้ที่ผ่านมาโรงเรียนบ้านหนองม่วงได้ดำเนินโครงการและกิจกรรมพัฒนาครูอย่างต่อเนื่อง แต่การพัฒนายังขาดรูปแบบและกระบวนการที่เป็นระบบ เชื่อมโยงกับสภาพปัญหาและความต้องการจำเป็นของสถานศึกษาอย่างชัดเจน ส่งผลให้การพัฒนาสมรรถนะครูและการยกระดับคุณภาพผู้เรียนยังไม่เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรมและยั่งยืน ดังนั้นการพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาที่มุ่งเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัลจึงเป็นภารกิจสำคัญและจำเป็นเร่งด่วนของสถานศึกษา

จากสภาพปัญหาและความจำเป็นดังกล่าว ผู้วิจัยในฐานะผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านหนองม่วง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 จึงได้วิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัลโดยใช้กระบวนการ SPEAR สู่การยกระดับคุณภาพผู้เรียน โรงเรียนบ้านหนองม่วง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 เพื่อให้ได้รูปแบบการบริหารสถานศึกษาที่สามารถเสริมสร้างสมรรถนะครูได้อย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง อันจะนำไปสู่การยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สมรรถนะสำคัญและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนให้สอดคล้องกับเป้าหมายการศึกษาและความต้องการของสังคมในศตวรรษที่ 21 อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

จุดประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพ ปัญหา และความต้องการจำเป็นในการเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัลของโรงเรียนบ้านหนองม่วง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1

Vol. 4 No. 1 (January - June 2026)
ISSN:2822-1036 (Online) JMBR

2. เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัลโดยใช้กระบวนการ SPEAR สู่การยกระดับคุณภาพผู้เรียน โรงเรียนบ้านหนองม่วง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1

3. เพื่อทดลองใช้และปรับปรุงรูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัลโดยใช้กระบวนการ SPEAR สู่การยกระดับคุณภาพผู้เรียน โรงเรียนบ้านหนองม่วง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1

4. เพื่อประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัลโดยใช้กระบวนการ SPEAR สู่การยกระดับคุณภาพผู้เรียน โรงเรียนบ้านหนองม่วง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน ดำเนินการวิจัย 4 ระยะดังนี้

1. ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพ ปัญหา และความต้องการจำเป็นในการเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัลของโรงเรียนบ้านหนองม่วง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ประกอบด้วย

1.1 การศึกษาคุณภาพผู้เรียน และสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล โดยการประชุมระดมสมอง (Brainstorming)

1.1.1 กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ครูหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ จำนวน 8 คน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 3 คน ตัวแทนผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 3 คน ศึกษานิเทศก์ประจำกลุ่ม จำนวน 1 คน รวม 15 คน

1.1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ ประเด็นคำถามกึ่งโครงสร้างที่มุ่งตรวจสอบสภาพ ปัญหาคุณภาพผู้เรียน และสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้

1.1.3 การวิเคราะห์ข้อมูล โดยการวิเคราะห์เนื้อหา

1.2 การสังเคราะห์แนวคิด ทฤษฎีและผลการวิจัยเกี่ยวกับการเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล

1.3 การสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ทรงคุณวุฒิ เกี่ยวกับองค์ประกอบในการเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล

1.4 การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล ของโรงเรียนบ้านหนองม่วง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1

Vol. 4 No. 1 (January - June 2026)
ISSN:2822-1036 (Online) JMBR

1.4.1 ประชากร ได้แก่ ครู จำนวน 17 คน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 7 คน ผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 175 คน ศึกษานิเทศก์ประจำกลุ่มโรงเรียน จำนวน 1 คน รวม 200 คน

1.4.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครู คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครองนักเรียน ศึกษานิเทศก์ประจำกลุ่มโรงเรียน รวม 133 คน (กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของทาโรยามาเน)

1.4.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่ควรจะเป็น รวม 43 ข้อ

1.4.4 การวิเคราะห์ข้อมูล โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD.) และความต้องการจำเป็น ($PNI^{modified}$)

2. ระยะที่ 2 การสร้างรูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัลโดยใช้กระบวนการ SPEAR สู่การยกระดับคุณภาพผู้เรียน โรงเรียนบ้านหนองม่วง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1

2.1 กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาวิทยฐานะเชี่ยวชาญ และอาจารย์ผู้สอนระดับอุดมศึกษา สาขาการบริหารการศึกษา

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบบันทึกและแบบสังเคราะห์ผลการสนทนากลุ่ม (Focus Group) แบบประเมินความเหมาะสมเชิงทฤษฎีและความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างของรูปแบบ แบบประเมินความเหมาะสมของคู่มือการบริหารสถานศึกษาเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะครู

2.3 การวิเคราะห์ข้อมูล โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD.) และการวิเคราะห์เนื้อหา

3. ระยะที่ 3 การทดลองใช้ การปรับปรุงและการใช้รูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัลโดยใช้กระบวนการ SPEAR สู่การยกระดับคุณภาพผู้เรียน โรงเรียนบ้านหนองม่วง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 จริง

3.1 การทดลองใช้ครั้งที่ 1 (ปีการศึกษา 2567) เป็นการทดลองใช้รูปแบบเพื่อนำร่อง เริ่มตั้งแต่วันที่ 16 พฤษภาคม พ.ศ. 2567 ถึง 31 มีนาคม พ.ศ. 2568

3.1.1 ก่อนการทดลองใช้ครั้งที่ 1 ทำการประเมินสมรรถนะครูดังนี้

3.1.1.1 ทดสอบความรู้ด้านการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล โดยใช้แบบทดสอบวัดความรู้เกี่ยวกับสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล จำนวน 30 ข้อ

Vol. 4 No. 1 (January - June 2026)
ISSN:2822-1036 (Online) JMBR

3.1.1.2 ประเมินทักษะการปฏิบัติงานตามสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล โดยใช้แบบสอบถาม จำนวน 40 ข้อ

3.1.1.3 ประเมินเจตคติที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล โดยใช้แบบวัดเจคติที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล จำนวน 20 ข้อ

3.1.2 การประเมินระดับการปฏิบัติตามรูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัลโดยใช้กระบวนการ SPEAR สู่การยกระดับคุณภาพผู้เรียน โรงเรียนบ้านหนองม่วง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1

3.1.2.1 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครู จำนวน 17 คน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 7 คน รวม 24 คน

3.1.2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบแบบสอบถามระดับการปฏิบัติตาม รูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัลโดยใช้กระบวนการ SPEAR สู่การยกระดับคุณภาพผู้เรียน โรงเรียนบ้านหนองม่วง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 จำนวน 40 ข้อ

3.1.2.3 การวิเคราะห์ข้อมูล โดยการหาค่าเฉลี่ย ( ) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD.) และการวิเคราะห์เนื้อหา

3.2 การสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ (connoisseurship)

3.2.1 กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9 คน ได้แก่ ผู้อำนวยการสถานศึกษาวิทยฐานะเชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน อาจารย์ผู้สอนระดับอุดมศึกษา จำนวน 3 ท่าน ผู้บริหารการศึกษาและศึกษานิเทศก์ จำนวน 3 ท่าน

3.2.2 เอกสารประกอบการพิจารณาและเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ร่างรูปแบบการบริหารสถานศึกษาและคู่มือการดำเนินงานตามรูปแบบ

3.2.3 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ ประเด็นคำถามกึ่งโครงสร้าง แบบประเมินความเหมาะสมเชิงปฏิบัติการและแบบประเมินความเป็นไปได้

3.2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD.) และการวิเคราะห์เนื้อหา

3.3 การทดลองใช้ครั้งที่ 2 (ปีการศึกษา 2568) ตั้งแต่วันที่ 16 พฤษภาคม พ.ศ. 2568 ถึง 31 มีนาคม พ.ศ. 2569

กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ครูผู้สอน จำนวน 17 คน และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 7 คน รวมทั้งสิ้น 24 คน โดยมีรายละเอียดการดำเนินงาน ดังนี้

Vol. 4 No. 1 (January - June 2026)
ISSN:2822-1036 (Online) JMBR

3.3.1 การประเมินระดับการปฏิบัติตามรูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัลโดยใช้กระบวนการ SPEAR สู่การยกระดับคุณภาพผู้เรียน โรงเรียนบ้านหนองม่วง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1

3.3.1.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบแบบสอบถามระดับการปฏิบัติตาม รูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัลโดยใช้กระบวนการ SPEAR สู่การยกระดับคุณภาพผู้เรียน โรงเรียนบ้านหนองม่วง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 จำนวน 40 ข้อ

3.3.1.2 การวิเคราะห์ข้อมูล โดยการหาค่าเฉลี่ย (μ) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ)

3.3.2 การทดสอบความรู้ด้านการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล โดยใช้แบบทดสอบวัดความรู้เกี่ยวกับสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล จำนวน 30 ข้อ โดยทำการทดสอบกับครูผู้สอนที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 17 คน

3.3.3 การประเมินทักษะการปฏิบัติงานตามสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล โดยใช้แบบสอบถาม จำนวน 40 ข้อ โดยทำการประเมินทักษะของครูผู้สอนที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 17 คน

3.3.4 การประเมินเจตคติที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล โดยใช้แบบวัดเจคติที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล จำนวน 20 ข้อ โดยทำการประเมินเจตคติของครูผู้สอนที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 17 คน

4. ระยะที่ 4 การประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัลโดยใช้กระบวนการ SPEAR สู่การยกระดับคุณภาพผู้เรียน โรงเรียนบ้านหนองม่วง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลการประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการบริหารสถานศึกษา เพื่อนำเสนอผลการเปรียบเทียบเชิงก้าวหน้า ดังนี้

4.1 การเปรียบเทียบเชิงก้าวหน้าด้านการปฏิบัติตามรูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัลโดยใช้กระบวนการ SPEAR สู่การยกระดับคุณภาพผู้เรียน โรงเรียนบ้านหนองม่วง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1

4.1.1 เปรียบเทียบระดับการปฏิบัติตามรูปแบบการบริหารสถานศึกษาระหว่างหลังการทดลองครั้งที่ 1 (ปีการศึกษา 2567) กับหลังการทดลองใช้ครั้งที่ 2 (ปีการศึกษา 2568)

Vol. 4 No. 1 (January - June 2026)
ISSN:2822-1036 (Online) JMBR

4.1.2 เปรียบเทียบสมรรถนะครูระหว่างก่อนการทดลองใช้ครั้งที่ 1 (ปีการศึกษา 2566) กับหลังการทดลองใช้ครั้งที่ 2 (ปีการศึกษา 2568)

4.2 การวิเคราะห์ผลการยกระดับคุณภาพผู้เรียนและผลกระทบปลายทาง ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงประจักษ์ที่สะท้อนคุณภาพผู้เรียนหลังจากการนำรูปแบบการบริหารสถานศึกษาไปใช้เต็มระบบ ดังนี้

4.2.1 ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิเคราะห์เปรียบเทียบร้อยละของจำนวนผลการเรียนในรายวิชาต่างๆ ที่ได้ระดับ 3 ขึ้นไป ระหว่างก่อนการใช้รูปแบบ (ปีการศึกษา 2566) กับหลังการใช้รูปแบบ (ปีการศึกษา 2568) เพื่อประเมินความก้าวหน้าในการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในภาพรวมของสถานศึกษา

4.2.2 ด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ วิเคราะห์เปรียบเทียบร้อยละของจำนวนนักเรียนที่ได้ผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตั้งแต่ระดับ “ดี” ขึ้นไป ระหว่างก่อนการใช้รูปแบบ (ปีการศึกษา 2566) กับหลังการใช้รูปแบบ (ปีการศึกษา 2568)

4.2.3 ด้านการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียน วิเคราะห์เปรียบเทียบร้อยละของจำนวนนักเรียนที่ได้ผลการประเมินความสามารถด้านการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียน ตั้งแต่ระดับ “ดี” ขึ้นไป ระหว่างก่อนการใช้รูปแบบ (ปีการศึกษา 2566) กับหลังการใช้รูปแบบ (ปีการศึกษา 2568)

4.2.4 ด้านทักษะการเรียนรู้ในยุคดิจิทัลของผู้เรียน ดำเนินการประเมินระดับทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการเรียนรู้ (Digital Literacy) ของนักเรียนภายหลังสิ้นสุดการทดลองใช้รูปแบบการบริหารจัดการ (เมื่อสิ้นสุดปีการศึกษา 2568) โดยนำค่าร้อยละของจำนวนนักเรียนที่ได้ผลการประเมินตั้งแต่ระดับ “ดี” ขึ้นไป มาวิเคราะห์เปรียบเทียบกับค่าเป้าหมายความสำเร็จที่สถานศึกษากำหนดไว้ (ร้อยละ 80) เพื่อประเมินประสิทธิผลและระดับความสำเร็จของการพัฒนาผู้เรียน

4.2.5 ด้านสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน ประเมินสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน 5 ด้านตามเกณฑ์ของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน (เมื่อสิ้นสุดปีการศึกษา 2568) โดยนำค่าร้อยละของจำนวนนักเรียนที่ได้ผลการประเมินตั้งแต่ระดับ “ดี” ขึ้นไป มาวิเคราะห์เปรียบเทียบกับค่าเป้าหมายความสำเร็จที่สถานศึกษากำหนดไว้ (ร้อยละ 80) เพื่อประเมินประสิทธิผลและระดับความสำเร็จของการพัฒนาผู้เรียน

4.3 การวิเคราะห์ความพึงพอใจของผู้เกี่ยวข้องที่มีต่อการใช้รูปแบบการบริหารสถานศึกษามีรายละเอียด ดังนี้

Vol. 4 No. 1 (January - June 2026)
ISSN:2822-1036 (Online) JMBR

4.3.1 ความพึงพอใจของครูผู้สอน วิเคราะห์ระดับความพึงพอใจของครูผู้สอนที่มีต่อการนำรูปแบบการบริหารสถานศึกษาไปใช้ในการพัฒนาสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล

4.3.2 ความพึงพอใจของนักเรียน วิเคราะห์ระดับความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้และบรรยากาศการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล ภายหลังการใช้รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษา

4.3.3 ความพึงพอใจของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน วิเคราะห์ระดับความพึงพอใจของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีต่อประสิทธิผลในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาในภาพรวม

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสภาพ ปัญหา และความต้องการจำเป็น (ระยะที่ 1)

1.1 ผลการศึกษาสมรรถนะครูและคุณภาพผู้เรียนจากการระดมสมอง 15 คน สรุปสภาพปัญหาสำคัญพบว่า 1) ด้านครู ครูส่วนใหญ่ยังขาดสมรรถนะการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก การวัดประเมินผลในมิติดิจิทัล ตลอดจนขาดการพัฒนาตนเองด้านจริยธรรมเทคโนโลยีและการสร้างสรรค์นวัตกรรมเพื่อแก้ปัญหาในชั้นเรียน 2) ด้านผู้เรียน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาหลักบางส่วนยังไม่บรรลุเป้าหมายเนื่องจากผู้เรียนคุ้นชินกับการเรียนรู้แบบตั้งรับ ขาดทักษะการคิดวิเคราะห์และการสืบค้นดิจิทัลเพื่อสร้างนวัตกรรมด้วยตนเอง ด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์พบปัญหาท้าทายบนโลกออนไลน์ การขาดทักษะพลเมืองดิจิทัลที่ปลอดภัย ขาดมารยาทในการสื่อสาร และเสี่ยงต่อการถูกกลั่นแกล้งบนโลกออนไลน์ ด้านสมรรถนะสำคัญตามกรอบ ของสพฐ. พบว่ายังขาดด้านความสามารถในการคิดแก้ปัญหาและการใช้เทคโนโลยี โดยผู้เรียนยังขาดทักษะดิจิทัลเชิงลึก ขาดการทำงานเป็นทีมผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์และขาดกระบวนการสะท้อนข้อมูลย้อนกลับ

1.2 ผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น จากการสำรวจกลุ่มตัวอย่าง 133 คน พบว่า ดัชนีความต้องการจำเป็นสูงสุด 3 อันดับแรกในการเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล เรียงลำดับตามค่าดัชนีความต้องการจำเป็น ($PNI^{modified}$) จากมากไปน้อย ได้แก่ การออกแบบและจัดการเรียนรู้เชิงรุกในยุคดิจิทัล ($PNI^{modified}$ = 0.84) การพัฒนาวิชาชีพและนวัตกรรมครู ($PNI^{modified}$ = 0.77) และการพัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ($PNI^{modified}$ = 0.71)

2. ผลการสร้างรูปแบบการบริหารสถานศึกษา (ระยะที่ 2)

2.1 โครงสร้างของรูปแบบประกอบด้วย 6 ส่วน ได้แก่ 1) หลักการและเหตุผล 2) วัตถุประสงค์ 3) องค์ประกอบหลักในการพัฒนาครู 5 ด้าน ได้แก่ 3.1) การออกแบบและจัดการ

Vol. 4 No. 1 (January - June 2026)
ISSN:2822-1036 (Online) JMBR

เรียนรู้เชิงรุกในยุคดิจิทัล 3.2) การวัดและประเมินผลดิจิทัลเพื่อพัฒนาผู้เรียน 3.3) การพัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 4) การเป็นพลเมืองดิจิทัลและการใช้เทคโนโลยีอย่างรับผิดชอบ 5) การพัฒนาวิชาชีพและนวัตกรรมครู 4) วิธีดำเนินการ ผ่านกระบวนการ SPEAR 5 ขั้นตอน ได้แก่ 4.1) ขั้นที่ 1 สำรวจสภาพปัจจุบัน (S-Survey) 4.2) ขั้นที่ 2 วางแผนยุทธศาสตร์ (P-Plan) 4.3) ขั้นที่ 3 ปฏิบัติตามแผนเชิงรุก (E-Execution) 4.4) ขั้นที่ 4 ประเมินเพื่อพัฒนา (A-Assessment) 4.5) ขั้นที่ 5 สะท้อนคิดเพื่อความยั่งยืน (R-Reflective) 5) เงื่อนไขของความสำเร็จ และ 6) การวัดและประเมินผลรูปแบบ

2.2 ผลการประเมินความเหมาะสม ผลการสนทนากลุ่มและการประเมินจากผู้ทรงคุณวุฒิ 9 ท่าน พบว่า รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสมเชิงทฤษฎีและความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$=4.56, S.D.= 0.53) และคู่มือการดำเนินงานมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$=4.67, S.D.= 0.50)

3. ผลการทดลองใช้และปรับปรุงรูปแบบการบริหารสถานศึกษา (ระยะที่ 3)

3.1 ผลการทดลองใช้รูปแบบครั้งที่ 1 (ปีการศึกษา 2567) ผลการประเมินระดับการปฏิบัติตามรูปแบบฯ จากกลุ่มเป้าหมาย 24 คน พบว่ามีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$=4.46, S.D.= 0.39) โดยผู้วิจัยได้นำข้อเสนอแนะจากการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ 9 ท่าน มาปรับปรุงรายการปฏิบัติของรูปแบบและตัดออก 2 รายการ ทำให้รูปแบบมี 38 รายการ ก่อนนำไปทดลองจริงเต็มระบบในครั้งที่ 2

3.2 ผลการทดลองใช้รูปแบบครั้งที่ 2 (ปีการศึกษา 2568) พบว่ามีการปฏิบัติตามรูปแบบในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$=4.76, S.D.= 0.58)

4. ผลการประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการบริหารสถานศึกษา (ระยะที่ 4)

4.1 ผลการเปรียบเทียบเชิงก้าวหน้าของสมรรถนะครู

ผลการพัฒนาสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล ของครูผู้สอนกลุ่มเป้าหมายจำนวน 17 คน ระหว่างก่อนการทดลอง (ปีการศึกษา 2566) และหลังการทดลองใช้รูปแบบเต็มระบบ (ปีการศึกษา 2568) ปรากฏดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของสมรรถนะครูระว่างก่อนกับหลังการทดลองใช้รูปแบบการบริหารสถานศึกษา (n=17)

สมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล	คะแนนเต็ม	ก่อนการทดลองใช้รูปแบบ (ร้อยละ)	หลังการทดลองใช้รูปแบบ(ร้อยละ)	ร้อยละที่เพิ่มขึ้นเชิงก้าวหน้า
ด้านความรู้ความเข้าใจ	40	55.56	84.28	28.72

Vol. 4 No. 1 (January - June 2026)
ISSN:2822-1036 (Online) JMBR

ด้านทักษะการปฏิบัติงาน	5	62.49	88.64	26.25
ด้านเจตคติต่อการจัดการเรียนรู้	5	70.13	91.23	21.10
ภาพรวมทุกด้าน	**-**	**62.73**	**88.05**	**25.32**

จากตาราง 1 พบว่า สมรรถนะครูในภาพรวมมีพัฒนาการเชิงก้าวหน้าเพิ่มขึ้นร้อยละ 25.32 เมื่อจำแนกรายด้าน พบว่า ด้านความรู้ความเข้าใจมีพัฒนาการเพิ่มขึ้นสูงสุด (ร้อยละ 28.72) รองลงมาคือด้านทักษะการปฏิบัติงาน (ร้อยละ 26.25) และด้านเจตคติต่อการจัดการเรียนรู้ (ร้อยละ 21.10) ตามลำดับ

4.2 ผลการยกระดับคุณภาพผู้เรียน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงประจักษ์เพื่อประเมินคุณภาพผู้เรียนหลังจากการนำรูปแบบการบริหารสถานศึกษาไปใช้เต็มระบบ เปรียบเทียบระหว่างปีฐานก่อนใช้รูปแบบ (ปีการศึกษา 2666) กับหลังใช้รูปแบบ (ปีการศึกษา 2568) ดังตารางที่ 2

ตาราง 2 เปรียบเทียบร้อยละของผลลัพธ์คุณภาพผู้เรียนระหว่างก่อนกับหลังการใช้รูปแบบการบริหารสถานศึกษา

คุณภาพผู้เรียน	**ปีการศึกษา 2566 (ร้อยละ)**	**ปีการศึกษา 2568 (ร้อยละ)**	**ผลการเปรียบเทียบก้าวหน้า**
1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (ระดับ 3 ขึ้นไป)	45.23	82.57	เพิ่มขึ้นร้อยละ 37.34
2. คุณลักษณะอันพึงประสงค์ (ระดับดีขึ้นไป)	54.76	85.93	เพิ่มขึ้นร้อยละ 31.17
3. การอ่าน คิดวิเคราะห์ เขียน (ระดับดีขึ้นไป)	62.81	90.29	เพิ่มขึ้นร้อยละ 27.48

จากตารางที่ 2 พบว่า ภาพรวมคุณภาพผู้เรียนหลังการใช้รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษา (ปีการศึกษา 2568) มีการพัฒนาเชิงก้าวหน้าเพิ่มสูงขึ้นกว่าก่อนการใช้รูปแบบฯ (ปีการศึกษา 2566) ในทุกมิติ โดยด้านที่มีการพัฒนาเชิงก้าวหน้าเพิ่มขึ้นมากที่สุดคือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับ 3 ขึ้นไป เพิ่มขึ้นร้อยละ 37.34 รองลงมาคือ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ในระดับดีขึ้นไป เพิ่มขึ้นร้อยละ

Vol. 4 No. 1 (January - June 2026)
ISSN:2822-1036 (Online) JMBR

31.17 และด้านการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียนในระดับดีขึ้นไป เพิ่มขึ้นร้อยละ 27.48 ตามลำดับ

สำหรับด้านสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน 5 ด้าน เมื่อสิ้นปีการศึกษา 2568 พบว่า นักเรียนมีผลการประเมินตั้งแต่ระดับ "ดี" ขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 92.33 เมื่อเปรียบเทียบกับค่าเป้าหมายความสำเร็จของสถานศึกษาที่กำหนดไว้ (ร้อยละ 80) พบว่า สูงกว่าค่าเป้าหมายที่กำหนดร้อยละ 12.33

4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความพึงพอใจของผู้เกี่ยวข้องที่มีต่อการใช้รูปแบบการบริหารสถานศึกษาฯ

ผลการประเมินความพึงพอใจของผู้เกี่ยวข้องเมื่อสิ้นสุดปีการศึกษา 2568 จากผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง 3 กลุ่ม ปรากฏผลดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความพึงพอใจของผู้เกี่ยวข้องที่มีต่อรูปแบบการบริหารสถานศึกษาฯ

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล	n	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับความพึงพอใจ
1. ครูผู้สอน	17	4.62	0.46	มากที่สุด
2. นักเรียน	123	4.71	0.52	มากที่สุด
3. คณะกรรมการสถานศึกษาฯ	7	4.68	0.33	มากที่สุด
ภาพรวม	**147**	**4.67**	**0.44**	**มากที่สุด**

จากตาราง 3 พบว่า ผลการประเมินความพึงพอใจในตารางที่ 3 แสดงให้เห็นว่า ผู้เกี่ยวข้องทั้งหมดจำนวน 147 คน มีความพึงพอใจต่อรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยนักเรียนมีความพึงพอใจเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และครูผู้สอนตามลำดับ ซึ่งทุกกลุ่มมีผลการประเมินสอดคล้องกันอยู่ในระดับมากที่สุด

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายผลดังนี้

1. จากผลการวิจัยระยะที่ 1 พบว่า ดัชนีความต้องการจำเป็นสูงสุดในการเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล คือ ด้านการออกแบบและจัดการเรียนรู้เชิงรุกในยุคดิจิทัล ($PNI^{modified}$ = 0.84) สอดคล้องกับสภาพปัญหาเชิงประจักษ์จากการระดมสมองที่พบว่า ครูยัง

Vol. 4 No. 1 (January - June 2026)
ISSN:2822-1036 (Online) JMBR

ขาดสมรรถนะการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกและการวัดประเมินผลในมิติดิจิทัล ปรากฏการณ์นี้อธิบายได้ด้วยแนวคิดความต้องการจำเป็นของ Witkin & Altschuld (1995) ที่ระบุว่า ช่องว่างระหว่างสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่ควรจะเป็น คือสัญญาณสะท้อนวิกฤตเชิงพัฒนาที่ต้องได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วน การที่ครูในยุคปัจจุบันยังติดอยู่กับการจัดการเรียนรู้แบบตั้งรับ แต่ต้องเผชิญกับผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ที่แวดล้อมด้วยเทคโนโลยี ทำให้เกิดช่องว่างทางสมรรถนะ ซึ่งส่งผลโดยตรงต่อคุณภาพผู้เรียน ทั้งด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและพฤติกรรมเสี่ยงบนโลกออนไลน์ เช่น การขาดทักษะพลเมืองดิจิทัลและการกลั่นแกล้งกันออนไลน์ สภาพปัญหาดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของสมเกียรติ มาแก้ว (2568) และสถาน ปรางมาศ (2568) ที่ศึกษาพบว่า ข้อจำกัดของครูในการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและการออกแบบการเรียนรู้เชิงรุก เป็นปัจจัยวิกฤตที่ทำให้ผู้เรียนไม่สามารถพัฒนาทักษะการคิดขั้นสูงและทักษะดิจิทัลเชิงลึกได้ ดังนั้นดัชนี PNI ที่สูงเด่นในด้านนี้จึงเป็นฐานคิดสำคัญที่นำไปสู่การกำหนดองค์ประกอบของรูปแบบเพื่อแก้ปัญหาให้ตรงจุด

2. ผลการวิจัยพบว่ารูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัลโดยใช้กระบวนการ SPEAR สู่การยกระดับคุณภาพผู้เรียน โรงเรียนบ้านหนองม่วง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ประกอบด้วยองค์ประกอบพัฒนาครู 5 ด้าน ขับเคลื่อนด้วยกระบวนการ SPEAR 5 ขั้นตอน ได้รับการประเมินจากผู้ทรงคุณวุฒิว่ามีความเหมาะสมเชิงทฤษฎีและความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากผู้วิจัยได้ใช้แนวคิดการบริหารเชิงระบบของ William & Voich (1974) เป็นแกนหลักในการออกแบบโครงสร้างรูปแบบที่มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบ ตั้งแต่ปัจจัยนำเข้า (Input) คือสมรรถนะครู 5 ด้าน กระบวนการ คือกระบวนการบริหาร SPEAR 5 ขั้นตอนและผลลัพธ์ คือสมรรถนะครูที่เพิ่มขึ้นและคุณภาพผู้เรียนที่สูงขึ้น นอกจากนี้การที่กระบวนการ SPEAR ได้รับการยอมรับจากผู้ทรงคุณวุฒิอย่างสูง เป็นเพราะกระบวนการนี้ถอดรหัสและต่อยอดมาจากวงจรคุณภาพของเดมมิ่ง (PDCA Cycle) แต่เพิ่มความเฉียบคมในมิติการบริหารโรงเรียนยุคดิจิทัลโดยเฉพาะขั้น E-Execution ที่เน้นการปฏิบัติเชิงรุกและขั้น R-Reflective ที่เน้นการสะท้อนคิดเพื่อสร้างความยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการบริหารเพื่อการเปลี่ยนแปลงของ Kotter (1996) ที่เน้นย้ำว่าการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมขององค์กรจะสำเร็จได้ต้องเริ่มจากการสร้างความตระหนักร่วมกันและการตอกย้ำให้เกิดวัฒนธรรมใหม่ผ่านการสะท้อนคิดผลวิจัยนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของสิริวัสช์ ทองก้านเหลือง (2565) ที่พบว่ารูปแบบการบริหารสถานศึกษาที่มีโครงสร้างชัดเจน มีการร้อยรัดระหว่างองค์ประกอบเชิงทฤษฎีกับกลไกการปฏิบัติอย่างเป็นเนื้อเดียวกัน ย่อมส่งผลให้รูปแบบนั้นมีความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างและสามารถนำไปปฏิบัติได้จริงในสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ

3. หลังการนำรูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัลโดยใช้กระบวนการ SPEAR สู่การยกระดับคุณภาพผู้เรียน โรงเรียนบ้านหนองม่วง

Vol. 4 No. 1 (January - June 2026)
ISSN:2822-1036 (Online) JMBR

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ไปใช้เต็มระบบส่งผลให้สมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัลในภาพรวมมีพัฒนาการเชิงก้าวหน้าเพิ่มขึ้นร้อยละ 25.32 และมีการปฏิบัติตามรูปแบบในระดับมากที่สุด ($\bar{x}$=4.76, S.D.=0.58) ปรากฏการณ์ที่สมรรถนะครูพัฒนาขึ้นอย่างเด่นชัดในทุกมิติ ทั้งด้านความรู้ ด้านทักษะ และด้านเจตคติ เป็นผลโดยตรงมาจากกลไกการกลั่นกรองรูปแบบผ่านการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญตามแนวคิดของ Eisner (1985) ซึ่งช่วยให้ผู้วิจัยสามารถตัดรายการปฏิบัติที่ซ้ำซ้อนจาก 40 รายการ เหลือ 38 รายการ ทำให้คู่มือการบริหารมีความยืดหยุ่น กระชับและตรงกับภาระงานจริงในบริบทของโรงเรียนบ้านหนองม่วง เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านความรู้ความเข้าใจมีพัฒนาการเพิ่มขึ้นสูงสุด (ร้อยละ 28.72) และด้านทักษะการปฏิบัติงานเพิ่มขึ้นร้อยละ 26.25 ซึ่งอธิบายได้ด้วยแนวคิดการพัฒนาวิชาชีพครูและการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ของ Knowles (1980) ที่ว่าครูจะเรียนรู้และพัฒนาทักษะได้ดีที่สุดเมื่อกระบวนการพัฒนานั้นเชื่อมโยงกับปัญหาจริงในชั้นเรียน ซึ่งกระบวนการในรูปแบบการบริหารสถานศึกษานี้ในขั้น E-Execution และ A-Assessment เปิดโอกาสให้ครูได้ลงมือปฏิบัติตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) และได้รับการหนุนเสริมเชิงวิชาการ (Coaching) ไม่ใช่เพียงการอบรมแบบบรรยาย ผลการวิจัยนี้สอดคล้องอย่างยิ่งกับงานวิจัยของ จิรภัทร แต่งงาม (2568) ที่วิจัยพบว่ากระบวน

การบริหารสถานศึกษาที่เน้นการกำกับติดตามอย่างเป็นระบบและการสะท้อนข้อมูลย้อนกลับช่วยส่งเสริมให้ครูเกิดความมั่นใจในตนเอง ส่งผลให้เจตคติและทักษะปฏิบัติการสอนในมิติดิจิทัลพัฒนาขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ

4. ผลลัพธ์คุณภาพผู้เรียนที่พัฒนาเชิงก้าวหน้าเพิ่มขึ้นในทุกมิติ โดยเฉพาะผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพิ่มขึ้นสูงสุดถึงร้อยละ 37.34 และทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารสูงกว่าเป้าหมายที่สถานศึกษากำหนดไว้ถึงร้อยละ 12.33 ถือเป็นผลกระทบปลายทางที่สะท้อนประสิทธิผลของรูปแบบการบริหารอย่างเป็นรูปธรรมความสำเร็จนี้อธิบายได้ด้วย ทฤษฎีภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีและแนวคิดครูคือหัวใจของการเปลี่ยนผ่าน เมื่อกระบวนการ SPEAR สามารถยกระดับสมรรถนะครูให้สูงขึ้นได้ ครูจึงเปลี่ยนบทบาทจากผู้ถ่ายทอดความรู้ไปเป็นผู้จัดกระบวนการเรียนรู้ สามารถเลือกใช้สื่อและแพลตฟอร์มดิจิทัลมาบูรณาการในการสอนเชิงรุก ทำให้นักเรียนเปลี่ยนพฤติกรรมจากผู้ตั้งรับมาเป็นผู้สร้างสรรค์นวัตกรรมดิจิทัลด้วยตนเองตามแนวคิด Constructionism ของHarel, & Papert, (1991) นอกจากนี้ การที่ผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์อยู่ในระดับดีขึ้นไป และเพิ่มขึ้นร้อยละ 31.17 เป็นเพราะองค์ประกอบของรูปแบบด้านการเป็นพลเมืองดิจิทัลและการใช้เทคโนโลยีอย่างรับผิดชอบ ได้ถูกขับเคลื่อนสู่ห้องเรียนอย่างจริงจัง ทำให้นักเรียนเกิดความตระหนัก มีมารยาทในการสื่อสาร และลดพฤติกรรมเสี่ยงบนโลกออนไลน์ที่เคยเป็นปัญหาลงได้ ผลลัพธ์เชิงประจักษ์นี้สอดคล้องกับข้อค้นพบของจินตนา ครองยุทธ์ (2568) และสิริวัสช์ ทองก้านเหลือง (2565)

Vol. 4 No. 1 (January - June 2026)
ISSN:2822-1036 (Online) JMBR

ที่ยืนยันตรงกันว่ารูปแบบการบริหารสถานศึกษาที่มุ่งเน้นการเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 จะส่งผลลัพธ์เป็นลูกโซ่นำไปสู่การยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สมรรถนะสำคัญ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนได้อย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. สถานศึกษาควรนำผลประเมินดัชนีความต้องการจำเป็น ($PNI^{modified}$) ไปใช้เป็นฐานในการวางแผนกลยุทธ์ โดยให้ความสำคัญกับการยกระดับสมรรถนะครูด้านการออกแบบและจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ในยุคดิจิทัลเพื่อขับเคลื่อนให้เกิดการยืดหยุ่นในหลักสูตรและการเรียนรู้ของผู้เรียน

2. ในการนำขั้นตอนการดำเนินงานไปใช้ ควรมุ่งเน้นกระบวนการทำข้อตกลงร่วมกันและการสะท้อนคิดย้อนกลับเป็นสำคัญ โดยจัดให้มีพื้นที่ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์ เพื่อให้ครูได้ร่วมกันแลกเปลี่ยนวิธีการแก้ปัญหาและแบ่งปันสื่อเทคโนโลยีดิจิทัลอย่างต่อเนื่อง

3. การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนตามรูปแบบนี้ ควรเชื่อมโยงระบบการดูแลช่วยเหลือและสร้างความปลอดภัยในมิติดิจิทัลให้แก่ผู้เรียน ควบคู่ไปกับการฝึกทักษะการทำงานเป็นทีม เพื่อแก้ปัญหาผู้เรียนและยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการนำรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษานี้ ไปทดลองใช้กับโรงเรียนในบริบทและขนาดที่แตกต่างกัน เพื่อศึกษาความสอดคล้อง ปัจจัยหนุนเสริมและข้อจำกัดในการนำกระบวนการ SPEAR ไปปรับใช้ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดในแต่ละบริบทพื้นที่

2. ควรมีการวิจัยและพัฒนาระบบแพลตฟอร์มดิจิทัลหรือแอปพลิเคชันเฉพาะ เพื่อมาช่วยขับเคลื่อนและติดตามผลในขั้นตอนการปฏิบัติเชิงรุกและการประเมินเพื่อพัฒนาเพื่อให้กระบวนการบริหารจัดการมีความรวดเร็ว แม่นยำและลดภาระงานเอกสารของครูผู้สอนในยุคดิจิทัล

3. เนื่องจากผลการวิจัยพบปัญหาสภาพแวดล้อมท้าทายบนโลกออนไลน์ การวิจัยครั้งต่อไปจึงควรเจาะลึกเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบหรือโปรแกรมเสริมสร้างสุขภาวะดิจิทัล และระบบการดูแลความปลอดภัยทางไซเบอร์ในสถานศึกษา เพื่อปกป้องและสร้างภูมิคุ้มกันให้แก่ผู้เรียน

Vol. 4 No. 1 (January - June 2026)
ISSN:2822-1036 (Online) JMBR

เอกสารอ้างอิง

จินตนา ครองยุทธ์. (2568). การพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ในยุคดิจิทัลเพื่อส่งเสริมคุณภาพผู้เรียนโรงเรียนบ้านโพนทอง (แสงราษฎร์สามัคคี). *วารสารบริหารการศึกษาบัวบัณฑิต*, *25*(2), 95–113.

จิรภัทร แต่งงาม. (2568). ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารและสมรรถนะครูที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสิงห์บุรี อ่างทอง. *วารสารมณีเชษฐารามวัดจอมมณี*, *8*(4), 525–539.

โรงเรียนบ้านหนองม่วง. (2567). *รายการการประเมินตนเอง (SAR) ปีการศึกษา 2566*. โรงเรียนบ้านหนองม่วง.

สถาน ปรางมาศ. (2568). การพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในแบบบูรณาการเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนโรงเรียนละลมวิทยา. *วารสารวิชาการรัตนบุศย์*, *7*(3), 97–111.

สมเกียรติ มาแก้ว. (2568). การพัฒนารูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรู้ยุคใหม่เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนโรงเรียนอนุบาลเมืองอุทัยธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 1. *วารสารส่งเสริมและพัฒนาวิชาการสมัยใหม่*, *3*(5), 890–909.

สิริวัสช์ ทองก้านเหลือง. (2565). การพัฒนารูปแบบสมรรถนะจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนของครูในจังหวัดสุราษฎร์ธานี. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี*, *33*(1), 94–110.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2566). *นโยบายและจุดเน้นสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566*. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.

Eisner, E. W. (1985). *The educational imagination: On the design and evaluation of school programs* (2nd ed.). Macmillan.

Harel, I., & Papert, S. (1991). *Constructionism*. Ablex Publishing.

Kotter, J. P. (1996). *Leading change*. Harvard Business School Press.

Vol. 4 No. 1 (January - June 2026)
ISSN:2822-1036 (Online) JMBR

Shrode, W. A., & Voich, D., Jr. (1974). *Organization and management: Toward an integrated approach*. R. E. Krieger Publishing.

UNESCO. (2021). *Reimagining our futures together: A new social contract for education* (pp. 97–112). UNESCO.

Witkin, B. R., & Altschuld, J. W. (1995). *Planning and conducting needs assessments: A practical guide*. SAGE Publications.